

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: Asistent pedagoga – teorie a praxe

Autor práce: Bc. Filip Hušek

Posudek vypracoval: Tomáš C. Havel, Dr. theol.

Datum: 3. 5. 2022

Téma práce je aktuální. Zvláště také s ohledem na současnou debatu o budoucnosti školství v naší zemi. Za názvem se skrývá širší diskuze o inkluzivním pojetí vzdělávání s jeho nároky a potenciálem. Této skutečnosti si je autor vědom. (s. 7) Cílem práce tak je „přinést základní přehled o konceptu inkluzivního vzdělávání a především sestavit komplexní přehled o reálném výkonu profese asistenta pedagoga v prostředí běžné základní školy v České republice“. (s. 7)

Teoretická část práce (s. 9-31) tematizuje nejprve problematiku inkluzivního vzdělávání následně pak profesi asistenta pedagoga s jejím legislativním ukotvením, nároky na profesní způsobilost nebo konkrétní výkon této profese.

Empirická část práce (s. 33-49) nabízí pohled na skutečnou podobu inkluzivního vzdělávání a práce asistenta pedagoga v konkrétní základní škole.

Klíčovým pro porozumění problematice zavádění inkluze do českého vzdělávání obecně je porozumění rozdílu mezi integrací a inkluzí, který spočívá v tom, „že při integraci se žák přizpůsobuje edukačnímu systému a při inkluzi se edukační systém přizpůsobuje všem žákům.“ (s. 11) Když však autor ve shrnutí kapitoly věnované tématu inkluze uvádí, že „právě práce asistenta pedagoga je pro realizaci skutečné školní inkluze naprosto zásadní a je to také nejvýznamnější změna ovlivňující klima třídy a způsob výuky“ (s. 19), je na místě otázka, zda to je dostatečné vzhledem k faktu požadujícímu „přizpůsobení edukačního systému všem žákům.“ Pozdější výpovědi ohledně role asistenta pedagoga a limitů v naplňování jeho role v tomto kontextu pozbývají své relevantnosti. Zásadní totiž není debata o tom, zda a jak vykonávat kvalifikovaněji profesi, ale kde je možné a žádoucí a případně jak, změnit edukační systém jako takový. Důvody jisté míry frustrace asistentů pedagoga i pedagogů je třeba připsat na vrub ne problémům inkluze, ale právě problémům systému, který se „nepřizpůsobil žákům“ a kdy je přítomnost asistenta pedagoga jen jedním dílkem pomyslné mozaiky změny školy z monoprofesní instituce na instituci multiprofesní. V tomto smyslu je na místě vnímat kriticky některá východiska empirické části práce. To je zřejmé například ve stanovení výzkumných otázek (s. 33-34), kde toto hledisko není zohledněno. Stejně je tomu při formulaci otázek pro rozhovory jak s asistenty pedagoga, tak s pedagogy (s. 35). Co například školy nabízejí, resp. učitelé dělají pro to, aby se s asistentem stali jedním týmem? Je asistent pedagoga skutečně asistentem pedagoga nebo dítěte?

Ve shrnutí empirické části (s. 47) autor sice píše, že „z dostupných dat je zřejmé, že v současné době převažují snahy (...) nikoliv nastavovat systém vzdělávání tak, aby vyhovoval všem dětem, ale stále se více méně jedná o pomoc začlenit je do systému stávajícího,“ je však třeba se zeptat, o jaké výpovědi respondentů takové konstatování opírá. Na uvedené souvislosti totiž nejsou v průběhu rozhovoru dotazováni. Škoda také je, že pokud

se na stejném místě s odvoláním na první kapitulu práce autor opírá o obraz, kdy „inkluzí představuje cíl a integrace cestu, jak cíle postupně dosáhnout“ nedozvídáme na základě sebraných dat o tom, kam by mohl směřovat další krok společné cesty. Uvedené souvislosti ukazují, že jakkoliv si autor stanovil velmi ambiciózní cíl, zůstávají ještě některé – ne okrajové – otázky nezodpovězené. Výpovědi respondentů tak zrcadlí především jejich reálný věk a zkušenost se školstvím a s tím související míru ochoty zvažovat a činit konkrétní kroky umožňující změnu. Autor tak vlastně pojmenovává velmi realisticky „reálný výkon profese asistenta pedagoga“, jak si na začátku stanovil a dosahuje tak svého cíle, nicméně potenciál daného tématu zůstal nevyčerpán.

Po formální stránce práce odpovídá obvyklým standardům a to jak vzhledem k jejímu členění, tak vzhledem k citacím a odkazům na literaturu.

Návrh otázky pro obhajobu:

Co byste si uměl představit, že by mohlo reálně představovat „přizpůsobení edukačního systému“, který je předpokladem inkluzivního vzdělávání? Mimo jiné také s ohledem na profesi asistenta pedagoga.

Závěrečný výrok:

Diplomová práce splňuje po obsahové i formální stránce dané požadavky, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Návrh hodnocení na základě posouzení práce: výborný (1).

V Českých Budějovicích, dne 3. 5. 2022

Tomáš C. Havel
oponent práce